

MÉREGTELENÍTŐ
2022.09.szám

KEDVES OLVASÓ!

Meghívlak Téged egy kis őszi erdei üdögélésre. Ez a két pad éppen ránk vár. Van kedved hozzá?

Körülöttünk a lehullott, korhadó falevelek, szinte érezzük az avar illatát.

Sokan sokfélét írnak az őszi tájról – saját hangulatukat vetítik a tájba?

Vagy éppenséggel az őszi táj kelti bennünk a borongós hangulatot?

Ne búslakodjunk, hisz ami elmúlik, az egyben valami születőnek a melegágya. Nézd csak kis unokád kezecskéit, rózsabimbó arcocskáját. Nem maradhat így, nem állhat meg itt az Élet. A Teljességre születünk. Keresed és nem találsz a gyermeket, mert már születőben van a kamasz, aztán a felnőtt férfi. Aki alkot, teremt, szebbé és jobbá teheti a világot.

Ez az életünk rendje, azon munkálkodjunk, hogy gazdagabbá, teljesebbé alakuljon, növekedjen az élet. Hogy ez a tanév végre egy szabályos, COVID mentes tanév lehessen. Serkentsük gyermekeinket a küzdésre, hogy az elsősök is, a magasabb évfolyamok tanulói is meggharcolják a maguk jó harcát.

Aranyosi Ervin: Igazán szeretni

Tanítsd meg gyermeked igazán szeretni,
szeretetet adva boldogabbá lenni!

Tisztelni a Földet, az állatvilágot,
megbecsülni élő, árva kis virágot!

Legyen jó gazdája minden földi lénynek,
ne higgye, hogy azok csak miatta élnek!
Hisz minden élőlény isten teremtménye,
legyen az embernek jót-adó erénye!

Legyen hát felelős, gondoskodó gazda!
Sose azt figyelje, mennyi lesz a haszna!

Legyen értük hálás, becsülje meg őket,
óvja a vizeket, földeket, erdőket!

Szeretettel nézzen az egész világra,
úgy, mint éltet-adó, csodás gazdagságra!

Akarjon örülni, emberséges lenni!

Tanítsd meg gyermeked igazán szeretni!

Gallai Gabriella: Mint a gyermekek

Játszani szeretnék!
Engedj hát játszani, kérlek!
Hinni, mint a gyermekek,
Hinni a mesékben...

Szaladni szeretnék,
Táncolni tavaszi széllel,
Fogócskát szeretnék

Ezernyi őszi levéllel,
Domboldalon siklani,
Kacagni a télben.

Szeretni szeretnék!
Engedj hát szeretni, kérlek!
Tisztán, mint a gyermekek,
Igaz, tiszta szívvel.

Berényi Mihály: Könnyű erdei séta

Késő ősszel bús az erdő, minden levél lent a földön.
Én is ezt a versikémet kissé lehangoltan költöm.

Egymagam járom az erdőt, csak a szajkók jönnek velem.
Nyűgjeimet széjjel szórom, vagy itt-ott gödörbe rejtem.

Így a könnyű séta végén földerülten megyek haza,
mert a rügyekben mit láttam? Jön az új év új tavasza.

Kányádi Sándor: Madármarasztaló

Nyári-kék
őszi ég
nézi a
tó vizét;
tó vize
őrzi még
nyári nap
melegét.
Őszi ég,

nyári nap
színarany
sugarak,
ugye még
nem hagy itt,
ugye még
melegít
éltető
sugarad.

És veled
itt marad
bár egy-két
hetet még,
ha lehet,
halogat.
Őszi ég
messzi kék
útjait

keresőn,
messzi kék
messziség
hangjait
figyelőn,
ugye még
itt marad
te sok szép
madarad.

Horváth Imre: Nyár és ősz

Levelek hullanak
táncolva, pörögve,
pajkos szellővel
némán pörölve.
Szürke lovaikon már
köd úrfik járnak,
ekképpen üzen
az ősz a nyárnak.
És a derűs nyár
vajon mit csinál?
- Bezárja óriás égi boltját lakatra,
üzenetét az ablakba akasztja:
pihenni mentem, írjatok,
címem: Nap utca három,
találkozunk a jövő nyáron!

Pósa Lajos: Ősszel

Fecskemadárt tudakozom:
Hová készül olyan nagyon?
Csak azt mondja csicseregve:
Szép virágos napkeletre.

Kérdezem a falevelet:
Mért oly sárga? Talán beteg?
Azt feleli a falevél:
Nemsokára viszi a szél.

Ne szállj, kedvem a fecskével,
Sem a sárga falevéllal,
Majd visszajön még a fecske.
Lesz még a fán levelecske.

Kányádi Sándor: Őszi takaró

Az ősz piros, sárga barna
takarót borított a tájra,
itt ott néhány gesztenye
lett barna mintája.

Gondoltam, felemelem picit
megnézem mi bújt el alatta,
s mit látok? Ott didereg
nyári nap apraja és nagyja.

Kányádi Sándor: Felemás őszi ének

építsd föl minden éjszaka
építsd föl újra s újra
amit lerombol benned a
nappalok háborúja
ne hagyd kihunyni a tüzet
a százszor szétrúgottat
szítsd a parazsat nélküled
föl újra nem loboghat

nevetségesen ismerős
minden mit mondtam s mondok
nehéz nyarunk volt itt az ősz
s jönnek a téli gondok
már csak magamat benned és
magamban téged óvlak
ameddig célja volna még
velünk a fönnyalónak

A digitális drog – Uzsalyné Pécsi Rita előadásából

0-3 éves korig a legnagyobb hibát követi el az a szülő, aki a gyermeke kezébe bármilyen „kütyüt” ad. Az agy ugyanis ezáltal TRANSZBA kerül. Az idegrendszer ekkor kezd kialakulni.

3-6 éves korban kezdenek az idegpályák kapcsolódni, tehát még ebben a korban sincs egyetlen percig sem szükség a digitális tér jelenlétére a kisgyermeki idegrendszernek. Igen, egyetlen percig sem! 6-12 éves kor: még itt sincs kész az idegrendszer, mi több, rossz hír, de 14 évesen sem érettek az idegi pályák. Nyilvánvaló tény, hogy ekkor már nem zárható ki a digitális tér, ennek magyarázata szükségtelen is.

Mikor van kész az idegrendszer?

23-24 évesen.

A digitális világ az iskolás korban kb. 1-1.5 óra – tanulási feladatokkal együtt – mely napi szinten, irányítottan vállalható. Köztudott, hogy a figyelemzavar az utóbbi időkben megnyolcszorozódott az iskolás gyermekek körében, melyért egyértelműen a géphasználat okolható. Bizonyítottan megnövekedett a szorongás, a depresszió, a digitális autizmus. (Ez azért súlyos.) Tudósok bebizonyították, hogy a gép nem más, mint elektronikus kokain. Ugyanazt a három agyi területet támadja, mint a DROG. Mi ez a három? FIGYELEM, DÖNTÉSKÉPESSÉG, INDULATKEZELÉS.

Pl. égési sérülteknél a morfium mellett a számítógépes játékokat is használják a fájdalom csillapítására. Mindezek mellett a gépezés kikapcsolja a testérzékelést. Függőknél kiszáradást, álmatlanságot, bepislilést okoz. Nem egyszer pelenkázza be magát egy függő felnőtt...

A gondolkodó agyat a megértett és átélt VALÓSÁG fejleszti. Az agy meg akarja érteni az ok-okozatokat. Ez a lehetőség a képernyőn beszűkül, mi több, lehetetlen. Az egyik legfőbb alapszükséglet az önhatékonyság, vagyis egyedül akarom csinálni.

– Kisgyerek: egyedül akarom felépíteni...

- Iskolás: egyedül akarom írni...

- Kamasz: „Közöd?”- majd én tudom.

- Felnőtt: ez az én házam, én kertem,

Nézzünk magunkba! A gépezés által sérül ez az alapszükséglet. Jön helyette a pótcselekvés. Nyomjad, nyomjad...

A virtuális tapasztalat nem alkalmas a valóságos életfeladatok felkészítésére, ezen ismeretnek is mindannyian a birtokában vagyunk. Valós feladatok kellenek.

Pl. a M. Craft játék. Igen, fejleszt térlátást, kreativitást, de a csak M.Craftozó gyerekek nagy többsége nem tud két kockát egymásra rakni.

Egy agykutató tanulmányai alapján az agynak van egy jutalmazási rendszere. Hogy is van ez? Van egy gyerek. Hazamegy a suliból, majd leül a géphez. Jön a szörny- a gyerek kilövi,- a szörny felrobban – a gyerek boldog , sikerélményhez jut, jön a jutalom, az agyba dopamin áramlik. Aztán jön a

többi szörny, és mindet kilövi. Ezáltal rengeteg dopamin lesz az agyában. Majd mikor telítődött az agy, átmegy a hazaérkezett kisöcsihez, aki épít, ám őt nem lehet kilőni, így lerombolja a kisöcsi által épített várat... Jön a konfliktus, amit nem tud megoldani. Visszastartol a géphez, mert az agya megtanulta, hogy ott van a biztonság, a dopamin, a jutalom... Ebből egyenesen következik, hogy adott gyereknek a problémamegoldása elindult a nulla irányába, mert azt is csak élő-valós helyzetben tanulhatja meg. Ezt sem kell ragozni.

Csak a szabad játék alkalmával növekszik az agy. S hogy mennyire fontos a gyerekkori szabad vagy legalábbis építő jellegű játék, azt bizonyítja az a tény, hogy pl. a NASA-nál a felvételi teszt sorai közt szerepel az a nagyon sok pontot érő kérdés, hogy mivel játszott/tevékenykedett gyerek/iskolás korában? Nos, aki azt válaszolja, hogy programozott, az kiesett. Azért, mert úgy ítélik meg, hogy neki „sima” az agya... Az nyert, aki éjjel-nappal gilisztát keresett... Az életkorhoz nem illő technika használatának következményei vannak. Ebből fakad, hogy a gépező gyermek nem tud hibázni, nem tudja a problémát megoldani, jön a düh, az indulat... Digitális drog.

Ismét egy példa felnőtten keresztül. Egy jól működő felnőtt kitűzi a célt. Azt a hegyet megmászom. Csurog róla a víz, izzad..stb., tudjuk hogy van ez. Felér a hegytetőre lenéz és azt mondja, huu ez gyönyörű, ezért megérte, boldog, jól érzi magát, az agyát elönti a dopamin... Vele párhuzamban két másik ember. Az egyik drogot ad a másiknak, beszipantják és három perc múlva ugyanolyan jól érzik magukat, mint aki a hegyet mászta... Igen ám, de aki drogozott, neki holnap több kell - gyermekek tekintetében több gépidő - ám a dopamin felvevő receptor telítődik, és akkor jön a következmény, a depresszió, a nem evés, a szobából ki sem jön a gyerek/kamasz... Láthattunk egy kísérletet, ahol egy kiéhezett dopamin agyú egér egy lépést sem tett az ételért. Csökken a végrehajtó funkció. A tervezés, a szervezés, az önkontroll.stb. Vagyis az egész nevelés elvész.

Kutatások azt is bizonyították, hogy sajnos a gépen felnövekvő generáció IQ szintje is csökken. A játékcégek úgy tesztelik a játékaikat, hogy neurológusok bevonásával a tesztjátékosok agyára elektródákat kötnek. Ha a játék nem okoz izzadást, magasabb pulzust vagy kellő izgalmat, a játékot áttervezik és nem a jó irányba. Ennél azért érdemes megállni.

Bizonyos kor után simán lehet gépezni, a hangsúly azon van, hogy milyen a játék, és a lényeg a "mennyi ideig?".

A dopaminra visszatérve - pl evés közben 50% a plusz dopamin. Egy jól sikerült szeretkezéskor 100% a többlet, a videójátékok 150 százalékkal emelik a dopamint.

A kapcsolódás, kötődés - patkány kísérlet - ha az alapszükségletek a normális módon kielégülnek, melynek része a társas kapcsolat, akkor a „rászokás veszélye a nullához közelít” Vagyis nem kell a virtuális tér. Nem épít kapcsolatot egyetlen szinten sem. Ha belenézünk valaki szemébe, oxitocin szabadul fel. Ez jó. Ha kiürül, az ember újra meg szeretné szerezni, és meg, kapcsolódik a szemébe néz...Bebizonyították, hogy amikor Skype-on

beszélünk és a kamerában nézünk egymás szemébe, nem termelődik oxitocin. Furcsa! És az is, hogy egy normális emberi kapcsolódásban 30% vagyok én, 30% te, a maradék a közös. Mi több, kell a megküzdött kapcsolódás is, a veszekedés, a konfliktus...

Lényeg a lényeg, hogy a média kezelése tanult viselkedés. A mi kezünkben van a gyerek alapszükségleteinek a betöltése. (Persze, mindent értünk mi anyák, szülők és tudjuk is, és mindenki biztosra veheti, hogy mi a legjobbakat akarjuk nekik, de oly nehéz a gyereknevelés ezen része, csak nézzünk magunkba...).

Hibázni lehet, azt kell megtanulni, hogyan hozzuk helyre. (Apa, ha beleesek a folyóba, az nagy baj? Nem fiam, csak akkor, ha nem jössz ki...)

Mikor boldog egy gyermek? Na, az belülről fakad. Ha a számára fontos személy ráfigyel, időt tölt vele!! Apára, anyára és testvérrre van szüksége.

S hogy mire jó a gép? Ismeretszerzésre és adattárolásra.

S, hogy mire jó az agy? A valóságos életünk valóságos problémáinak megoldására.

Kányádi Sándor: Szemerkél az őszi eső...

Szemerkél az őszi eső,
szomorkodik a diófa,
nem búsulna, ha a nyári
viselete most megvolna.

De letépte a cudar szél
pompázatos szép ruháját,
pedig azt még a zuhogó
záporok is respektálták.

De leginkább azon búsul,
hogy azok is elszeleltek,
akik árnyas lombja között
nyáron által csiviteltek.

Se egy rigó, se egy veréb,
csak egy öreg, mindig álmos
varjú maradt hűséges a
lombja-vesztett diófához.

Ül, csak ül és hallgat bölcsen,
jól tudja, hogy nemsokára
lesz az öreg diófának
gyönyörűszép hósubája

Berényi Mihály: Elcseréltek

Unokámmal időnként leülünk és – mint két felnőtt – diskurálunk. Ezt a mostani tereferét ő kezdeményezte.

– Nagypapa! Hamarosan 78 éves leszel. Ha beszélsz, nem látszik rajtad ez a sok év. A családban mindenki Macinak szólít, biztosan azért, mert már nem vagy fürge, hanem cammogós. A megmaradt fehér hajad alapján legfeljebb jegesmedve lehetnél, viszont azoknak nem fázik annyira a lábuk, mint neked, meg aztán azok szeretik az északi hideget, te meg legjobban a nyári meleg tölgyesekben érzed jól magad, miközben császárgalócákat keresgélsz. A beceneved inkább eredhetne a barnamedvéktől, csak hogy te szőke voltál, mielőtt én megszülettem. Nem egészen egy éve lettél igazi, itthon ülő nyugdíjas. Többnyire a számítógéped segítségével múlatod az időt, vagy a kertben matatsz. Nem unalmas így neked?

– Nem, csillagom. Egy csöppet sem. Más, mint korábban volt. Írok, olvasok, lekötöm magam.

– Mindig csak dolgoztál? Semmi érdekes nem volt az életedben?

– Dehogynem! A tudomány világában minden pillanatban adódhatnak nagyon érdekes dolgok. A tudósok képesek elfelejtkezni a világról, ha fölfedeznek valamit. Hallottad Darwinról, hogyan főzött lágy tojást? Az óráját tette a forró vízbe, és a tojásan figyelte a három percet.

– Te is fedeztél már fel valamit?

– Persze. Például... 1972-ben kitaláltam egy ultramikrokémiai analitikai módszert.

– Az meg mire jó?

– Többek között arra, hogy – valószínűleg ezzel összefüggésben, a szaklapokban megjelent közleményeim alapján – meghívjanak Madridba, nagy európai tudományos kongresszusra, előadónak. Számomra óriási esemény volt ez, hiszen vendégül láttak, még a repülőjegyemet is kifizették.

– Mi ebben az érdekes? Én már voltam Amerikában is, Afrikában is, Angliában is.

– Akkor más időket éltünk. Még soha nem jártam a híres nyugaton. Szegény volt az országunk, nem volt dollárunk, kezdtünk eladósodni. Kevés pénzt vihettünk magunkkal, ahhoz is valutakiviteli engedély kellett. Nyugat-Európába a szocialista tömbből csak kevesen jutottak ki. És én egyedüli kis magyarként mehettem Spanyolországba, életemben először.

– Mi volt az a tömb?

– Szovjet fennhatóság alá tartozott kelet-európai országok alkották. Lengyelország, Románia, Bulgária meg a többi. Együtt építettük a már soha fel nem épülő kommunizmust. Biztosan tanultad a gimnáziumban. De nem ez a lényeg. Eljött a nagy pillanat, ha jól emlékszem szép szeptemberi szerdai napon felülhettem a madridi gépre. Velem egyidős arab férfi ült mellettem. Hamar kiderült, hogy angolul akár beszélgethetünk is. Még Ferihegyen azzal kezdte, hogy ebben az országban nem érdemes több időt eltölteni, mint amennyi egy kávé elfogyasztásához kell. Itt semmi nincs. De majd meglátom

Madridban! Ő ott lett orvos. Néhány évig Egyiptomban dolgozott, keresett eleget, most pedig – mivel családja nincs – visszamegy a spanyolokhoz, hogy szórakozzon, hogy elköltse a pénzét.

– De jól ment a dolga!

– Várjál csak! Türelem. Gépünket nem tudta fogadni a repülőtér, ezért nekiállt körözni a Pireneusok fölött. A forgolódásnak meg is lett a következménye: hányingerrel érkeztem Madridba. Ráadásul nem akart előkerülni a bőröndöm. Abban voltak az előadásom ábrái is. Útitársam otthonos, határozott léptekkel elment autót bérelni. Fölajánlotta, hogy engem is elvisz. Bőrönd sehol, az utasok szétoszlottak. Nehéz volt a spanyolokkal szót értenem. Aki az anyanyelvén kívül más nyelven is megszólalt, az többnyire „spangolul” beszélt: angol szavak, spanyol hangsúly. Sok szaladgálás után végre előkerült a csomagom, és lógó orral az arab is.

– Nem értem, mi történt itt! – mondta. Hihetetlenül drágán lehet autót bérelni. Nem is béreltem.

Láthatóan tőlem várta a megoldást. A csaknem kiürült csarnokban hamar észre is vettem. Tiszta feketében két fiatal férfi vonult föl és alá. Feltételeztem, hogy gépünk megérkezése óta ott jöttek, mentek, viszont az én összes agytekervényem azzal volt elfoglalva, hogy a nélkülözhetetlen és mégis eltűnt bőröndöm hiányában mi lesz velem. Egyikük kezében félméteres tábla volt ezzel a felirattal:

I BERENY

Nagyszerű! Ezek kétségtelenül engem kereshetnek, hiszen a kongresszus szervezői dr. Berényi Mihályt várják. Milyen kedvesek! Odamentem hozzájuk. Nem tudtak angolul, sem spangolul, én meg spanyolul nem. Mutató ujjammal körülrajzoltam a táblán az I betűt, és képletesen hátra vittem az Y mögé. Ezt követően vagy ötször-hatször megbökdöstem a mellemet ugyanazzal az ujjammal, hátha megértik, hogy én vagyok az a BERENY+I, akit keresnek. Ők már kezdhettek lemondani arról, hogy megtalálják az I BERENY-t, fölragyogott az arcuk, boldog mosollyal vittek ki minket az épületből, az arabomat is.

Kint gyönyörű, hatszemélyes fekete autó várt ránk. Átvillant az agyamon: ez a két csinos spanyol valóban engem várt? Ki mást? – mondtam magamban, és magabiztos mozdulatokkal beültem a hátsó ülésre, mintha miniszter lennék. Álmomban sem utaztam ilyen autóban! Az arabom nagy szemeket meresztett, ekkora autót nem nézett ki belőlem, de jött. Sima utakon suhantunk, a Hotel Atocháig meg sem álltunk. Kísérőink a csomagjainkat lerakták a recepciónál, és eltűntek.

– Az az Atocha, ahol néhány éve, talán 2004-ben az a szörnyű robbantásos merénylet volt? Al-Qaida meg Osama bin Laden.

– Bizony az. A szállodánktól nem messze volt a pályaudvar. 191 halott, majdnem 2000 sebesült. A bennem született hajdani szép emlékek a robbantással együtt összeomlottak. De folytatom.

Tudhattak rólam, hamar kaptam szobát. Az arab is kivett egyet. Megbeszéltük, hogy este együtt megyünk városnézőbe. Hatalmas város,

külföldi voltam, jól jött az idegenvezető. Időm is volt bőven. Péntekig, a kongresszusi ismerkedési estig ráértem. Mindezt annak köszönhettem, hogy abban az időben ritkán járt a madridi gép, kénytelen voltam két nappal előbb megérkezni.

Este nyakunkba vettük a várost. Akkor még az volt a véleményem, hogy várost nézni csak gyalogosan lehet. Azóta, miután itthon könnyebb lett az életünk, még kétszer sikerült eljutnom Madridba, a csodálatos Hispánia fővárosába. Bevallom, hogy a harmadik alkalommal már autóbuszos városnéző voltam.

– És az első utatok az arabbal a bikaviadalok arénája felé vezetett?

– Oda legkevésbé! Utálok az ilyesmit. Kétségtelenül spanyol látványosság, de remélem, hamar megszűnik. Viszont megmarad a flamenco. Gyönyörű, hosszú és színes ruhában lejtett cigánytánc, énekkel, gitárral. Mi tagadás, megnéztem a táncos lábú lányokat is. Nem sajnálták a cipőjüket.

– Csak mentetek, bémészкодtatok, nem is ettetek?

– Az utcán ettünk, alig volt pénzem. Zacskóból valamilyen hagymával sült tintahalat. Lehet, hogy már csütörtök volt, mire éjjel ágyba kerültem.

Reggelre az arabom eltűnt. Nem kerestem. A nevét sem tudtam. Lehet, hogy engem figyelt meg? Tudni akarta, ki vagyok, mi vagyok, hogyan képviselem a hazámat? Most már nem számít. Viszont érdeklődni kezdtem a szállodai vendégek között, hogy ki jött még tudószkodni. Kissé elcsodálkoztam, amikor kiderült, hogy senki nem hallott az én kongresszusomról. Azzal nyugtattam magamat, hogy a nyugatiak ráérnek pénteken megérkezni, hiszen nekik naponta van gépük.

– Kezd izgalmas lenni. Még nem féltél, Macikám?

– Még nem. Abban reménykedtem, hogy a következő napig csak jelentkezik valaki, hogy elvigyen a kongresszus előtti ismerkedési estre.

– Nem bánám, ha a városnézési élményeid helyett inkább a folytatásról mesélnél.

– Nem mese ez, csillagom, bár az is lehetne. A lényeg az, hogy a tapasztalatlan tudományos munkatársnak, vagyis nekem kellett volna valahogyan föltalálnom magamat. Eszembe jutott a telefon. Egyetlen madridi nevet tudtam, a meghívó professzorét: *Dr. Luis Cifuentes Delatte*. Talán a szobámban találtam is telefonkönyvet. Kerestem a professzoromat a C betűnél, nem találtam. Ellapoztam a Delatte D-jéhez, ott sem. Csak nem a keresztnévvel kezdik ezek a spanyolok? Oldalakon keresztül a rengeteg Luis. Föladtam. Úgysem a professzor venné föl azt a kagylót, érmém sincs, másképp próbálkoztam.

A kongresszusról kapott mindenféle papír között apró, kézzel rajzolt térképecskét találtam, néhány utcával. Egyetlen név volt ismerős: Seneca. Pontosabban: Calle de Seneca, de már nem mernék megesküdni rá, hogy a spanyolok így írják az utcaneveket. Mivel nagy madridi térképem nem volt, a szállodai recepciósök sem hallottak ilyen utcáról, még mielőtt a rendőrségre mentem volna, nekiláttam a taxiállomások keresgélésének. Sorozatban dug-

tam a térképrészletet a sofőrök orra alá, de azok tagadólag rázták a fejüket. Madridból két Budapest is kitelik, még elnéztem nekik a tudatlanságukat.

Eljött a péntek, és én délben még nem tudtam, ki fizeti ki a szállodai számlát, hová lett Seneca. Végre az egyik sofőr agyában, szinte az utolsó órában, valami derengeni kezdett. Vékony volt a pénztárcám, azaz nem is volt, a kabátom belső zsebében lapult némi peseta, de sürgetett az idő, elindultunk a bizonytalanság irányába. Mintha lementünk volna a térképről. Földkupacok, árkok, gépek összevisszasága mutatta, hogy az úti célunk új, kialakulóban levő városrész. Itt volt a Seneca utca. Csak dicsérni tudtam a jó memóriájú sofőrt! A társainak pedig megbocsátottam. Kétnapi aggodás után végre célba értem! Teljesen biztos akkor lettem, amikor itt-ott, fákön, két A4-es géppapírnak megfelelő plakátokat vettem észre, fejlécükön a kongresszus neve, alatta a résztvevő külföldi hírességek, köztük ez: *M. Berenyi, Hungary*. Hamarosan megtaláltam azt a nagy termet, amelyben már igazán sokan álldogáltak, beszélgettek, nevetgéltek. Nem keltettem feltűnést. A tömegben, a terem szélénél asztalt vettem észre, tetején papírlapokkal, mögötte pedig ott üldögélt az „illetékes”. Odafurakodtam, és a tömeg zaja miatt kissé hangosabban, a felsőfokú angol nyelvvizsgámhoz képest meglehetősen egyszerűen így mutatkoztam be: *My name is Berenyi from Budapest*.

Ekkor robbant a bomba. Így, utólag inkább a díszsortűz. Az illetékes angolul meg az ördög tudja milyen nyelven lényegében így kiáltott fel: *Berenyi Magyarországról megérkezett!* A zaj hirtelen elhalkult, az arcok felém fordultak, és kitört a taps.

Talán mégiscsak miniszterre vártak?

Zavaromban én sem tudtam, ki vagyok. Lehet, hogy nem én vagyok az én? Engem így még nem ünnepeltek. Talán ötven évvel ezelőtt. Amikor gólt rúgtam. Ugye, csillagom, nem is hiszed el, hogy ez a rozoga lábú, döcögő nagyapád akkoriban száguldó csodacsatár volt. Mindegy, felejtjük el! Misi bácsi vagyok évek óta, és a húszéves lányok is Csókolom!-mal köszönnek. Hol is tartok? Igen. Amikor valamennyire észhez tértem, megkérdeztem az illetékest, hogy miért volt ez az ováció. Azt felelte, hogy akkoriban, amikor az én gépemnek meg kellett érkeznie, az egyik gépet terroristák eltérítették. Mivel rólam semmit nem tudtak, azt hitték, hogy az eltérített repülőn voltam. Aggódtak értem. Szerdán volt itt egy hasonló nevű magyar, ám miután megtudta, hogy vesekövekről kellene előadnia, nyomtalanul eltűnt.

Vendéglátóim visszavittek a szállodába, rendezték a számlát, és még pénteken átköltözhettem az eredetileg nekem szánt, szerda óta üresen állt kollégiumi garzonlakásba.

– Akkor mégsem volt mindig ilyen nyugodt az életed, mint most. És rájöttél, hogy mi okozta a kavargást?

– A kongresszus alatt nem volt időm ezen töprengeni. Az előadások reggel 8-kor kezdődtek, fogadás vacsorával este 8-kor, és éjfélkor kinyitották a világhírű Pradót a mi tiszteletünkre. Ha ágyat láttam, két méterrel az ágy előtt már elaludtam. Hazafelé, a repülőtéren kezdtem rájönni a megoldásra. Felidéztem az érkezésem körüli bonyodalmakat, a bőröndöm kóválygását,

meg a két spanyolt a táblával. Egyetlen elfogadható magyarázat maradt. Amíg én a bőröndöm után szaladgáltam, az én kongresszusom szervezői körüljárták a csarnokot a táblájukkal, azon az én nevemmel: Dr. BERENYI. A kiszámíthatatlan sors azt találta ki, hogy legyen a repülőgépen hasonló nevű utas. Ő még a tömegben meglátta a táblát, jelentkezett, és nemsokára a veseköves kongresszus helyszínén találta magát, a Seneca utcában. Irigylésre méltó egyszerűséggel. Viszont a vesekövek hallatán úgy megremült, hogy azon nyomban eltűnt.

Itthon a magyar telefonkönyvben folytattam a nyomozást. Bereny, Berenyi meg Berényi Istvánokat, Imréket kerestem. Vakmerően telefonálásba kezdtem. „Volt ön mostanában Madridban?” – kérdeztem. Volt, aki lecsapta a kagylót, tettek célzásokat is az elmeállapotomra, megkérdezték, hogy mi közöm hozzá, elküldtek a fenébe, de voltak, akik udvariasan válaszoltak. Köztük volt az én emberem is! Megvan a bizonyíték, a megoldás kulcsa! Már nem emlékszem, hogy a három vezetéknev közül melyiket birtokolta, de az biztos, hogy István volt. Ő sem volt barátságos, sem közlékeny. Gyanús lehettem neki. Abban az időben sokan féltek a rendőrségtől, talán ő is. Nem árulta el, hogy a repülőtéren elment az engem keresőkkel, nagy ember létére talán szégyellte a dolgot. Nem hagyta, hogy elmondjam, miként kerültem helyette a meseszép fekete autóba a hazánkat keményen bíráló arabbal. Ha titkolni valója volt a félig-meddig névrokonomnak, a csere őt is nehéz helyzetbe hozhatta. Kár, hogy a névrokont nem érdekelték a kalandos utam részletei. Pedig szívesen meghívtam volna, hogy családi körben bogozzuk ki a titkos részleteket. Elképzelhető, hogy ő is a Hotel Atochában lakott. A helyszínen fényt deríthettünk volna e nagy kaland minden pillanatára.

– Ezek szerint neked most valóban nyugodtabb az életed. Jó volt meghallgatni a visszaemlékezésedet. Megtudtam, hogy olyan elcserélt nagyapám van, aki mégis az eredeti.

Varga Ibolya: ABC vers

Aludni, álmodni, boldogan...
citromsárga csiklandozó domboldalon,
egekig érő fűben
gurulni, gurulni, gurulni...
gyalogosan, hintón indulni,
írni jóra való könyvet, lélekemelőt,
mosolyogni naplementére, orrszarvúként
ódonult öreg, őrtornyos pihenő romoknál
sütkérezni, szóra bírni téged
uszályról üvölteni víznek,
zugó-zsibongónak: szeretlek élet!!!

Nógrádi György: Oroszország a háborút nem nyerheti meg, de az ukránok sem – részletek az interjúból

- Fél év telt el az Ukrajna elleni orosz támadás óta. Hogyan változtak ezalatt Moszkva és Kijev hadicéljai?

- Gyakorlatilag ott tartunk, hogy a háborúban mindkét fél új stratégiai célokat fogalmazott meg. Az orosz cél az volt február 24-én, hogy négy irányból támadnak, a háború kilenc napig tart és két nap alatt beveszik Kijevet. Ebből semmi nem jött be.

Az ukrán cél az, hogy a nyugati haditechnika segítségével – erre különböző időpontokat adtak meg, valamennyi Ukrajnához tartozó területet visszafoglalják, ideértve a Donbaszt és a Krímet is.

Mostanra az oroszok fő céljává a Donbasz teljes területének elfoglalása vált. Jelenleg Donyeck megye területének kb. 75 százalékát uralják, Luganszk megyét teljes egészében elfoglalták. Az ukrán válasz pedig az, hogy Oroszország belsejében igyekeznek különböző csapásokat mérni. Jelenleg állóháború zajlik, amelyben mindkét fél stratégiai áttörést szeretne elérni, egyelőre sikertelenül. Eközben egyre több nyugat-európai ország vezetése ismeri fel, hogy ennek a háborúnak nem lesz katonai győztese, vagyis valamilyen módon fegyverszünetet kell kötni az oroszokkal, s utána békét.

- Vagyis tulajdonképpen patthelyzet alakult ki?

- A NATO főtitkára azt nyilatkozta, Oroszország ezt a háborút nem nyerheti meg. Ez tökéletesen igaz, én annyit tennék hozzá, hogy Ukrajna sem.

A németek és a franciák már a fegyverszüneten gondolkodnak, a britek, a skandinávok, a lengyelek és a balti államok szintén hisznek abban, hogy Oroszországot meg kell leckéztetni.

Általános oroszellenesség is érzékelhető. Zelenszkij kijelentette, hogy az oroszok ötven évig ne hagyhassák el Oroszországot... Európa ebben a kérdésben is megosztott...

A fegyverszállítások folytatódnak, de a Kijevnek küldött fegyverek jelentős részét ellopják /egy statisztika szerint Ukrajna a világ 122. legkorruptabb állama/.

Európa ma kölcsönöket vesz fel, amit odaad Ukrajnának, amit az soha nem fog visszafizetni. Kijevnek idén kellett volna a tartozásait törlesztenie, két év haladékot kért – valójában esély sincs arra, hogy az ukránok belátható időn belül fizetni tudjanak. Ez is egyfajta patthelyzet.

- Ehhez képest az ukránok meglehetősen magabiztosan nyilatkoznak, sőt odáig mennek, hogy Oroszország felosztását vizionálják. Mivel magyarázható ez?

- Az eddig meghozott szankciós intézkedések Oroszországot valóban sújtották, de Európát sokkal jobban. A kérdésére a válaszom, az ukrán elképzeléseket napról napra az amerikaiak és a britek alakítják. Ukrajna

függetlenségének kikiáltása óta az ország tele van amerikai és brit katonai tanácsadókkal...

Ami fegyvert odaküldtek, arra nem elég, hogy Ukrajna valóban komoly ellenfele legyen Oroszországnak, a két fél közt minőségi különbség van.

- A Szovjetunió felbomlásakor a nyugati döntéshozók a nukleáris potenciál felosztását, Oroszország további szétesését még biztonságpolitikai kockázatnak tartották. Miért változott meg ez a felfogás?

- A nyugati elképzelés az, hogy Oroszország meggyengült, és a gyenge partnerbe bele kell rúgni. A folyamatban az első lépés az volt, hogy az öt keletnémet tartomány belépett az NSZK-ba. A második lépésben a volt szocialista országok csatlakoztak az Európai Unióhoz és a NATO-hoz, harmadjára, nézzük meg, milyen irányba indultak a szovjet utódállamok.

A balti államok történelmi léptékben pillanatok alatt integrálódtak a nyugati szövetségi rendszerbe, a többiekért azóta is élet-halál harc folyik. Ennek csak egyik színtere Ukrajna, a másik Kazahsztán és Belorusz...

- A nyugati döntéshozók azt sugallják, Oroszország az Ukrajna elleni támadás miatt elszigetelődött. Ehhez képest a feltörekvő hatalmak nem foglaltak egyértelműen állást Kijev mellett, sőt. A szűkebb térségünk államai viszont kevés kivételtől eltekintve felsorakoztak Moszkvával szemben. Ez a történelmi okokon túl mivel magyarázható?

- A lengyelek kőkeményen kiállnak az oroszokkal szemben. Nagyon sokat vártak cserébe az Európai Uniótól, ehhez képest a helyreállítási alapból visszatartott forrásokat a mai napig nem kapták meg.

A csehek és a szlovákok némileg óvatosabbak, de egyértelműen Ukrajnát támogatják. A szlovákok a leselejtezett fegyvereiket adják Ukrajnának, amit nyugatról pótolnának, reményeik szerint kedvező feltételekkel.

Románia hagyományosan az Egyesült Államokhoz köti a politikáját. A konfliktustól Bukarest azt reméli, hogy megnyitja az utat Moldova beolvasztásához Romániába. A magyar politika abból indul ki, hogy csakis a fegyverszünet és a béke a megoldás, mert magyar fegyverszállítás esetén Kárpátalja azonnal célponttá válna. Ebben a magyar politika a német és a francia állásponthez áll a legközelebb, de nyilván Európa két vezető hatalma más látószögből követi az eseményeket, mint az Ukrajnával szomszédos Magyarország.

- Az imént Kárpátaljára utalt. Reális várakozás-e, hogy Ukrajna beigért uniós csatlakozásának köszönhetően jobbra fordul az ottani magyar közösség helyzete?

A kárpátaljai magyarok helyzete a háború kitörése óta tovább súlyosbodott, és reálisan azzal lehet számolni, hogy érdemi javulás ebben a tekintetben a harcok befejezése után sem várható.

Az igaz, hogy az uniós csatlakozási kérelemmel az ukránok vállalták, hogy biztosítják a kisebbségek jogait, de ebből semmit nem tartanak be.

Ráadásul Ukrajna csatlakozási folyamata egy nagyon hosszú, rögös út lesz, amelynek nem lehet látni a végét... A valóság az, hogy Ukrajna nem kompatibilis az Európai Unióval, nincs esélye a csatlakozásra.

- *Térjünk át a háború sajnos nagyon is kézzelfogható gazdasági következményeire. Egyre nyilvánvalóbb, hogy a szankciók legalább annyira, ha nem jobban fájnak az Európai Unió polgárainak, mint az oroszoknak. Miért megy szembe ennyire látványosan a saját érdekeivel Európa?*

- Európa abból indult ki, hogy Ukrajna céljait segíti. Ahogy azt is látni kell, hogy az amerikai nyomásnak Európa képtelen ellenállni.

Ma már kevesen emlékeznek, Merkel több milliárd dollárt adott Amerikának, hogy Trump engedélyezze az Északi Áramlat 2-t... Amint az ukrajnai háború elkezdődött, az amerikaiak pillanatok alatt visszavonták a támogatásukat. Jogilag semmi közük hozzá, a valóságban ebben a kérdésben is az USA-nak van meghatározó szava. Az Egyesült Államok pedig abból indul ki, hogy vegyünk tőlük palagázt, igaz drágábban, de ez az amerikai érdek.

- *Lát-e esélyt arra, hogy gyökeres fordulat következzen be az európai politikában, akár néhány éven belül?*

Nagyon lassan fordul az európai hangulat. Itt stratégiai áttörés nem lesz, lassú fordulat igen.

- *Lassan három éve katasztrófahangulatban élünk. Előbb a pandémia, utóbb a háború, és a vele járó félelmek. Mit gondol, visszazökken a világ a régi kerékvágásba, vagy menthetetlenül belecsúszunk egy negatív spirálba?*

Egy: a Covidról semmit nem tudunk. A koronavírusról a CIA azt jelentette a szövetségeseknek, fogalmuk sincs, hogy jött ki a laborból. Kettő: a Covidról az összes szakértő azt állította, hogy véget ért. Nem ért véget. Három: a sanghaji kikötőt a Covid miatt lezárták, ettől kezdve a világgazdaság megbénult. Négy: pár héttel Sanghaj előtt egy hajó keresztbe állt a Szezi-csatornán, ami világgazdasági válsághoz vezetett. Nukleáris háború?

Mit mondott Willy Brandt? Aki először lő, az másodszor hal meg.

Mit mondott Einstein? Nem tudom, mivel vívják a harmadik világháborút, de a negyediket kőbaltával. Itt tartunk most.

Remélem, hogy a nagyhatalmak vezetőinek van annyi eszük, hogy nem indítanak atomháborút, mert annak beláthatatlan következményei lennének.

Mit jelent erősnek lenni?

Erősnek lenni, annyi, mint:

- valakit csendben szeretni.
- ragyogni a boldogságtól akkor is, ha szerencsétlen vagy.
- nyugodtnak megmaradni a kétségbeesés idején is.
- jókedvűnek lenni akkor is, ha szomorúak vagyunk.
- mosolyogni, habár sírhatnánkunk van.
- valakit megörvendeztetni, jöllehet a szívünket bánat nyomja.
- hallgatni, amikor szeretnénk valakivel megosztani a problémáinkat.
- valamit megvigasztalni, noha magunknak támasztékra van szükségünk.
- várni a felgyógyulást, még ha nem is hiszel benne.

Borzon-borzon betegség

Olvasó, ezt a betegséget ne is keresd, orvosi lexikonokban nem szerepel. Kisiskolás korában adta ezt a nevet egy keresztfiam, Jankó, annak a rendkívül kellemetlen állapotnak, amikor épp kezdődik a láz mondjuk egy jóképű influenza során. Nem sokszor, de előfordult vele.

Hát ez jutott eszembe vasárnap este, mikor borzongtam, fáztam, pedig a lemenő nap még teljes erővel sütött be a szobába. Gyanús volt ez nekem nagyon, aztán később közelebbről megismerkedtünk. 38,4 C, nagyon erős végtagfájdalmak, keserves fejfájás. Minden erőm elhagyott, még a képzelőerőm is, hogy mi lehet velem. Aztán az egész éjszakai vergődés közben megvilágosodtam. Ennyire rossz csak a COVID lehet!

Igaz, délelőtt aranyos rokon ölelésekben volt részem, de ilyen gyors hatású még a legújabb variáns sem lehet. Akkor honnan jött ilyen orvul, miközben én gyanútlanul tettem a dolgomat. Hát péntektől vasárnapig, az három nap, ott van a kutya elásva, az Idősek Otthonában. De senki nem volt beteg, akit látogattam, buszon maszkot-kesztyűt hordok a fiatalok nem kis derűtségére.

Így már aggódhattam az eredeti tulajdonos állapota miatt. Érdeklődésemkor nem derült fény a problémára, nem tudtak betegről, s ez már így is marad. Én pedig egy pozitív teszt boldogtalan és rendkívül nyugós tulajdonosaként ücsörgök 5 négyzetméteres cellámban. Most már tudom, milyen volt a tavalyi év idős kedves barátainak az otthonban. Milyen büszke voltam rá, hogy 2 évig sikeresen vettem az akadályt és nem betegedtem meg. Nem szép a nagyképűség, ezt most beláttam. Óvatos vagyok mindig, s most mégis kicselezett ez a láthatatlan ellenség.

Hát még birkózunk, ma negyedik napja még döntetlenre állunk. Ezért is írtam meg, hogy minden jóérzésű olvasót a magam oldalára állítsak. Köszönöm.

A végkifejletről értesülhetsz kedves Drukker, amikor újra megjelenek a külvilág előtt, sajna nem úgy, mint a népmesei hős, nem hétszer szebben és megfiatalodva. Mindennek az ellentétére számíts! Azért örülj majd velem, ha sikerül legyőznöm a kis nyavalyást, utóbbi éveink Rémet. De neki is leáldozik majd a napja - mint ahogy nekem is.

Kerüld a Rémet! (P.M.)

Kányádi Sándor: Ősz volna még

Ősz volna még,
s a varjak már közhírré tették
a dermesztő tél
közeledtét.

Károg az ég,
éhenkórász nagy csapat csóka
ricsajog, hussog
reggel óta.

Tócsára jég,
virágra, fűre harmat dermed,
megöregedtek
mind a kertek.

Jó volna még
sütkérezni, de jó is volna,
ha az égen
pacsirta szólna.

Karinthy Frigyes: Ki kérdezett?

- Ki kérdezett?

Tréfálva szólt rám valaki, mikor beszélni kezdtem - idejövet, az utcán láttam valamit, és eszembe jutott, hányszor volt ez már így és mindig hiába... pedig milyen egyszerű a dolog! Nekem mindig az volt az érzésem, hogy csak akkor kellene...

- Ki kérdezett?

Így szakított félbe tréfából valaki: de én meghökkenem, és komolyan elhallgattam, és nem tudtam folytatni. Mi történt velem? Aztán nógattak, hogy hát mit akartam mondani, hiába... egyszerre nevetségessé és értelmetlen ostobasággá vált az egész.

Sokszor vagyunk így mondásokkal. Évtizedeken át mondjuk "jó napot!" és "ajánlom magamat" és "egészségére" és "van szerencsém" - és egyszer, évtizedek múlva, odafigyelünk, hogy mit jelent a szó - s hirtelen, mint most is, szakadék nyílik meg a szó alatt - s a szakadékon át a köd és káosz - egy pillanatra az élet szörnyű értelmetlensége.

- Ki kérdezett?

Igaz is - ki kérdezett engem? Hogy van az, hogy erre még sohase gondoltam? Soha senki se kérdezett, írtam és beszéltem és ágáltam s hadakoztam - véleményem volt erről, meg amarról - szóltam életről, halálról, szerelemről, költészetről, magamról, gyerekről és asszonyról és cserebogárról... ügyeltem alanyra és állítmányra, lenge jelzőre és komoly főnévre, rideg számnévre, igekötőre és névutóra - ütemre és rímre -, hogy érthető és világos legyen, amit mondok: egyetlen helyes formája a gondolatnak, hogy könnyen fogja fel s el ne veszítse többé, akit megajándékozok vele. Feladványokat oldottam, csomókat vágtam ketté, erőlködtem, hogy közelebb jöjjenek kezdethez és véghez, a két pólushoz, hol még nem járt sarkutazó...

De ki kérdezett?

Nem mondom, jártak nálam is körkérdésekkel, anketokkal, hogy mi a véleményem a divatról és hol ebédeltem legjobban. De ezeket elhárítottam, kitérő választ adtam, nem volt mit mondanom.

Legtalálóbbról válaszaim - most veszem észre - el nem hangzott kérdésekre zengtek fel: miért csodálkozom hát a süket csöndben, hogy senki nem siet el vele - legjobb tanácsaim annak szóltak, aki már elpusztult tulajdon hibájából - miért csodálkozom hát, hogy senki nem követte?

Ki kérdezett?

Én megmondtam mindent előre - én láttam a fenyegető veszedelmet -, láttam a sötét felhőt, s tudtam a villámról, ami lecsap. Láttam őket születni s rohanni haláluk felé - láttam a bűnt, s megmondtam előre: ne így, ne ezt, átok és gyalázat lesz belőle. Nevén neveztem a vackort s az ízes gyümölcsöt - megmondtam, mi van belül -, miért nem válogattak hát, ahogy mutattam? Voltam helyettük a csatorna szennyében nyakig - és csattogott légcsavarom a tiszta felhők közt, helyettük -, és elmondtam, mit láttam amott, mit gyötrődtem emitt, milyen a bűzös aljasság íze s milyen az illatos napsugaré - hát akkor miért hemzseg még mindig a pocsolya boldogtalanok lelkétől s miért magányosak a havas hegyormok? Én szóltam, hogy arra ne tessék menni - én szóltam, hogy erre van az út -, hát akkor miért vannak telve a gödrök? Én táblát állítottam szabad úszók és lubickoló gyerekek közé - miért puffadnak hát hullák a víz fenekén?

Én minderre megfeleltem - de ki kérdezett?

Senki se kérdezett, igazad van, közbeszóló. Nem is értek rá kérdezni. Mert megkérdezték a miniszterelnököt, hogy mi lesz a haza sorsa - és megkérdezték a kereskedőt, hogy mennyiért adja -, és megkérdezték a kalóriát, hogy fog-e sikerülni? Megkérdezték a cápát, helyes dolog-e a vegetarianizmus, megkérdezték a betegséget, hogy érzi magát, megkérdezték a poloskát, hogy lehetne a vérontást elkerülni? Megkérdezték a tüzet, egészséges dolog-e a jeges zuhany - megkérdezték a vizet, mitől szokott tűzbe jönni? Megkérdezték a madarat, hová repül, a napot, merre szállt? De ki kérdezte az embert? Ki kérdezett, Homérosz? Ki kérdezett, Szókratész? Ki kérdezett, Gautama Buddha? Ki kérdezett, Názáreti?

Shakespeare, Goethe, Madách, Dante, Beethoven, Kant... ki kérdezett?

Ember, aki tudod - ember, aki láttad -, ember, aki nézted, figyelted, élted - tudtad, mielőtt volt, tudtad, mielőtt lett -, ordítottál, hogy közeledik - ki kérdezett?

Megváltó Atyaisten - aki tudod, hogy lehetne elkerülni, mit kellene tenni, hová kellene fordulni, hogy kellene csinálni -, ki kérdezett?

Ki kérdezett? Ne kérdezd - ordíts, ahogy a torkodon kifér, mert különben csönd lenne körülötted -, ordítsd magad a kérdést, s hidd el a visszhangnak, hogy ő volt, s felelj a visszhangnak, hogy legalább a magad szavát halld.

Fekete István: Ősz táján

Öregember ült az asztal mellett, és kinézett az ablakon. Csak nézett. Kalapja az ölében, botja két térde között, és szeme meg se rebbent a szigorú nézésben. Az ablakban két muskátli között a szomszéd kéménye látszott, a kéményen gólyafészek. A fészek peremén a kis gólyák szárnyukat próbálgatták: néha felugrottak a levegőbe, és pár pillanatig fent is maradtak.

Az öregember bólintott.

Közben megérkezett hol az egyik öreg gólya, hol a másik, és sorjában megetette a fiakat. A fiatalok tolongtak, lökdösték egymást, de az öregek sose tévesztették el, melyik kapott már, és az erőszakoskodót keményen félrelökték.

Az öregember megint bólintott.

Július elején járt az idő. Párás, meleg reggel volt, és az öreg arra várt, hogy tarisznyáját megrakják egy hétre való élelemmel. Ment volna már, mert a kunyhót csak a kutya őrzi, de nem mehetett, mert özvegyasszony lánya az unokával volt a konyhában elfoglalva.

– Na, gyere már, Péterkém...

– Előbb adjon enni...

– Kapsz azután; ippen lángos van; de vár öregapád...

– Nem megyek!

– Csak az arcodat mosom meg.

– Nem. Előbb enni adjon...

A vén csősz nézte a gólyákat. Most mind a két öreg madár ott volt, és mereven azt figyelték, hogy a fiatalok hogyan repülnek át egyik kéményről a másikra. Talán ez volt az első repülésük, mert a kéményt alig tudták elérni, de elérték. Csak a harmadik kis gólya tétovázott. A másik kettő már kétszer is megrepülte a rövid utat, de a harmadik felugrott ugyan a levegőbe, aztán visszaereszkedett újra a fészekre. És amikor már harmadszor rebbent fel, és harmadszor is meggondolta magát, az egyik öreg madár úgy alávágott, hogy az ijedtségtől vagy a fájdalomtól majdnem leesett ugyan, de repült végre; oda is és vissza is. Akkor a gólyák visszahajtották nyakukat, és kelepeltek.

Az öreg pedig felkelt, és kiment a konyhába. A gyerek ült a padon borzasan, mosdatlanul, egyik lábát makacsul a másikra fonva.

– Itt van öregapád is, na, gyere – és az asszony ránézett apjára. Hosszan nézett rá, és leeresztette a kezét szégyenlősen és ijedten. A konyhában csend lett.

– Ne erőltesd, Mari. Kettőnkre szedj össze kenyeret, miegymást. A gyerek is gyün.

– Kiviszi, édesapám?

– Ki!

– Nem sok szabadsága van már – mondta az asszony kérlelően –, beírtam az elsőbe...

Az öreg a szűrt a padkára lökte, s a szűr nagy csatja nekiütődött a mosdótálnak, hideg, kemény csattanással.

– Jobb, ha Pétörnek az apja tarisznyájába pakulsz, az enyimbe nem fér el. Pokrócot az istállóbul viszek. Az asszony szeme elnedvesedett, a gyerek ijedten lapult.

– Mozdulj! – nézett rá az öregember hideg csendességgel, és a kisgyerek fűgén lecsúszott a padról.

*

Ez júliusban volt, július elején, most pedig szeptember van. Hajnal. A kukorica már elhallgatott, mert harmat szállt éjszaka a beszédes levelekre, és a tücskök is elnémultak, mert a citerák húrja megereszkedett az ébredés józanságának párájában.

Csak a tűz él még a hamu alatt, és lágy, kék füsttel tapogatja az érkező világosságot.

A kunyhón most kezd színe lenni a tökvirágnak, amiből már sose lesz tök, de ez nem baj. A patakparton egy varjú károg, ébresztgetvén a világot, és dühösen recsegteti a riadót, mert senki sem igazodik hozzá.

Az öreg csősz átballag a kis hídon, és felnéz a varjúhoz:

– Fenének lármázol, más talán nem tudja, hogy reggel van?

A kunyhó előtt Péter rakja a tüzet. Az öreg megáll a kukorica közt, mielőtt kiérne, és nézi a gyereket. Hosszan és csendesen. A tűz lángra kap, és pattanik néha, mintha száraz ágat törne valaki, ámbár, hiszen tör a tűz is.

A gyerekek ásít.

– Ráértél volna – lép oda az öreg –, van még idő.

– Vízet hoztam, meg meg is kellett mosdózni. Azt mondják, ott megnézik az ember kezit is...

– Na, a tiedet megnézhetik...

A gyerek maga elé tartja két kis kezét.

– Öregapám is elgyün az iskoláig?

– Ha akarod... Ámbár aki éjjel meg meri járni a határt, aki meg meri állítani az idegön kocsit... És te megmerted...

– Nem félek én!

Az öreg szőlőt rak ki a pokrócra, meg almát, pirosat.

– De azért elmegyek veled; mert mért ne mennék? Ilyen meg – int a gyümölcsök felé –, ilyen nem lesz ott senkinek.

A varjú elhallgatott már, a tűz is eltűnt a nap ragyogásában, némán érik a határ, és csak az öreg ballag az unokával a csendes dűlőúton. Most a kezét fogja, mert nagy út a mai. Szó nincs, de a kézfogásban minden benne van. Ennél többet mondani úgysem lehetne.

Az égen gólyák repülnek dél felé, s amikor az öreg feltekint, egy pillanatra elereszti a gyerek kezét.

Elereszthetem már én is – gondolja, de azért mégiscsak újra megfogja a kis kezét.

Aztán eltűnnek a fordulónál, és mögöttük édes, meleg, aranyló őszi csend marad az úton

Mentovics Éva: Szívemhez nőtt...

Szívemhez nőtt e táj.

A mandulaágot borzoló kikelet,
nárciszokkal átszótt ágyások, ligetek,
omladozó támfal egy ősi vár fokán,
anyák napi könnycsepp a nyíló orgonán,
a part, a tér, a domb, nyárfán a vattahó,
hullámozó rét ölen tűzvirág-takaró,
cikázó lepketánc a jácintok felett,
békadaltól harsogó, sarjadzó berek...

Szívemhez nőtt e táj.

Azúrkéken rebbenő hajnal friss dala,
út menti csalitos, a hársak illata,
Péter-Pál táján az aranyló asztagok,
szürkemarhacsorda, mely békén andalog,
úszó csobbanása, a könnyed, játszi fény,
hullám lüktetése tavunk lágy szívéen,
víz selymében fürdő, tündöklő nyári Nap,
apátságí mise, templomi áhítat...

Szívemhez nőtt e táj.

A sétánynál örködő zizzenő platán,
utolsó üzenet egy régi kopjafán,
a sárguló tölgyes, a nyúlánk nyárfasor,
szomorkodó fűz, mely a partra ráhajol,
napsütötte lankák, az öszülő berek,
számtalan kis patak, források és erek,
kéregető hattyúk, reppenő vadréce,
a nádasban fészkek, az ég alatt vércse...

Szívemhez nőtt e táj.

Ünnepnapi asztaok fűszeres bora,
fakutya, szánkózás, csillanó korcsolya,
szikrázó jégpáncél a nyugvó tó fölött,
a fátyollá szétfoszló lomha, rest ködök,
dunna alatt búvó, álmodó téli fák,
ódon pincék szemén bimbózó jégvirág,
hófehér, tiszta csend, beszédes hallgatás,
mélyben alvó élet, a víz alatti sás.

Szívemhez nőtt e táj,

szinte már otthonom...
egy halványkék mosoly
a földrajzataszon.

Mészöly Dezső: Ősz a vár alatt

Sárospatakon

A parton a sok görbe fa
megadta mind magát az ősznek.
Hullajtják sárga kincsüket,
s kopárabb egyre fönn az ág,
puhább itt lenn az őszi szőnyeg.

Hajnalban már köd áll a tájon,
s a ködben minden mélyen alszik.
Olyan nagy csönd van, szinte hallszik,
amint a víz a partra loccsan.

Csönd, őszi béke, ólmos álom.
A ködben alszik fönn a várrom
az álmos, ólmos altatóra...
S tán fönn a várban, egy mohos toronyban,
alszik, száz évig alszik Csipkerózsza.

Lászlóffy Aladár: Eső

Uram, ha mióta
hullámod elkapott,
láttam a tetőt és
láttam az alapot,
mártottál szerető
tüzedbe, jegedbe
s itt viszel fellepként
függve és lebegve.
Amikor elengedsz,
elhagysz és lehullatsz –
ne küldj el, elég ha
megmondod: lehullhatsz,
elmegek ablaknak,
üvegnek, határnak,
melyen az igéid
kijárnak, bejárnak,

leérek langyos és
tavaszi szelekbe,
leszek a doboz, mely
fényeket ereszt be
megtelve illattal,
színekkal, kegyekkel,
mögötted látható
messzi kék hegyekkel,
leszek az esőd, csak
zuhanok keresztül
tornyaid erdején,
ahol csak kereszt ül,
s ha majd a helyemen
már úgysem keresnek,
leszek a semmid, csak
engedd, hogy lehessenek.

AKI A VICCET MEGÉRTI, CSAK JÓ EMBER LEHET...

Egy tel-avivi iskolában megkérdezik a nebulóktól:

- Na, gyerekek, ki tudja megmondani, ki volt Mózes?

Áron jelentkezik:

- Egy balfácán.

- No de Áron! Nem szégyelled magad, így beszélni nagy ősünkről, Mózesről?

- De igenis balfácán volt, mert miután átkelt a Vörös-tengeren, balra fordult, pedig ha jobbra fordult volna, most a sok kőolaj mind a miénk lenne...

Kohn a barátjához:

- Te Grün, hagyod, hogy a Weisz mindenféle hazugságot híreszteljen rólad?

- Nem bánom, csak az igazat ne mondja!

- Nem megy a boltom, rabbi - panaszkodik Grün. - Velem szemben van Kohn boltja, az meg ragyogóan megy. Mi lehet ennek az oka?

- Az, hogy Kohn csak a saját boltjával törődik, te meg egyszerre figyeled a magad boltját, meg Kohnét. A kettő viszont sok neked, ezért nem boldogulsz.

Kohn találkozik Grünnel:

- Nahát, hogy te milyen jól nézel ki! - csapja össze a kezét. - Esküszöm tíz évet nyugodtan letagadhatnál. És ez az öltöny milyen jól áll neked...!

- Hagyd abba, Kohn! - mondja Grün. - Azt mondd meg, mennyi kell ?

A bíró kérdezi Grüntől:

- Meg merne rá esküdni, hogy megadta az adósságát a felperesnek?

- Én nem - feleli Grün -, de van két tanúm, aki bármikor megesküszik rá.

Kohn azt mondja Grünnek: - Elég ronda a feleséged, mondd hol volt a szemed, amikor elvette?

- A hozományon csüngött.

Grün, a könyvelő:

- Főnök úr, egy vallomással tartozom önnek... Nem tudok a lánya nélkül élni.

- Na, azért ne túlozzon!

- Dehogynem... Pontosan kiszámítottam...

A házasságközvetítő vőt ajánl Kohnnak.

- Tetszik nekem a fiú, mondja Kohn - de figyelmeztesse, hogy mi nagyon vallásosak vagyunk, szombaton nem dolgozhat!

- Higgye el nekem Kohn úr, ha ez megkapja hozományt, a hét többi napján sem fog dolgozni.

- Rabbi, miért kell a völegénynek a házasságkötés előtti napon böjtölni?
- Na ja, a házassághoz gyomor kell!

- Már tudom, csak azért vettél el, mert nekem nagyon sok pénzem volt!
- Tévedsz, Fáni! Én azért vettelek el, mert nekem nagyon kevés volt.

Az öreg Kohn haldoklik, s a fiának sorolja, ki mennyivel tartozik neki.

- Apám, most azok nevét sorold, akiknek te tartozol.
- Azok maguktól is jelentkezni fognak!

Kohn a rabbihoz:- Rabbi, szabad nekem sonkát ennem?

- Micsoda kérdés! Hát persze hogy nem szabad!
- De én láttam, hogy te ettél.
- Ettem!... Ettem!... De én nem kérdeztem!

A hitközség felmond a rabbinak, s az előljáróság tagjai egészen a városon kívülig elkísérik. A határban megáll a rabbi:

- Milyen szép kis város! - mondja sóhajtva.
- De rabbi, eddig mindig csak csepülted a várost, hogy milyen csúf, milyen gonosz, most meg hirtelen kezd neked tetszeni?!
- Na ja. Most, hogy ti nem vagytok benne...

A szegény zsidó hangosan gajdolván zokog Rotschild báró temetésén.

- Talán rokona volt a megboldogultnak?
- Sajnos nem, éppen azért sírok.

Kohn elmegy a rabbihoz:

- Szomorú vagyok rabbi, van egy szegény asszony, három gyerekkel. Húsz-ezer forintot kéne fizetnie vasárnapig, s ha nem fizet, a tulajdonos kiteszi...
- Tudod mit, gyűjtést rendezek a zsinagógában a megmentéséért. De mondd csak Kohn, rokonod neked ez az asszony?
- Nem, dehogyis! Én vagyok a lakás tulajdonosa.

- Minket nem lehet elbocsátani!!! A rabszolgákat el szokták adni...

- A sikerhez vezető út karbantartás miatt zárva.

- A legveszélyesebb sütemény az esküvői torta.

- A mosoly még mindig a legelegánsabb módja annak, hogy kimutasd a fogad fehérjét.

- A nagyotmondás ellen a nagyothallás az egyetlen védelem.